

Akademia Muzyczna
im. Karola Szymanowskiego
w Katowicach

KONCERT BAROKOWE WYSPY

wystąpią:

Wiktoria Giemza – śpiew

Monika Švandová – śpiew

Marzena Malinowska – skrzypce barokowe

Agnieszka Gorajska – flet traverso

Rafał Jaworski – flet traverso

Antoni Popowicz – obój barokowy

Julia Byrska – viola da gamba

Maurycy Raczyński – kierownictwo artystyczne,
przygotowanie śpiewaczek, klawesyn

niedziela, 22 czerwca 2025

godz. 18:00

Aula im. Bolesława Szabelskiego

PROGRAM KONCERTU:

Élisabeth-Claude Jacquet de la Guerre (1665–1729)

L'Isle de Delos, Cantates françaises (ok. 1715)

Michel Pignolet de Montéclair (1667–1737)

Ariane et Bacchus, Cantates, 1–2 voix, instruments, troisième livre (1728)

Program koncertu „**Barokowe wyspy**” prowadzi w podróż przez muzyczne pejzaże epoki baroku, gdzie mitologia i emocje spotykają się na tle subtelnej francuskiej elegancji.

Śpiewowi towarzyszy emblematyczna dla epoki grupa *basso continuo* (klawesyn, viola da gamba) oraz rozbudowana grupa *dessus* (flety traverso, obój barokowy, skrzypce barokowe). To zróżnicowane instrumentarium pozwoli oddać unikatowe brzmienia francuskiego baroku. Usłyszymy dwie kantaty francuskie, których akcja rozgrywa się na greckich wyspach: Naxos oraz Delos.

Pierwsza z nich *Ariane et Bacchus*, skomponowana około 1716 roku przez Michela Pignoleta de Montéclaira jest muzyczną opowieścią opartą na micie o Ariadnie – księżniczce kreteńskiej, która pomaga Tezeuszowi pokonać Minotaura, a następnie zostaje przez niego porzucona na wyspie Naxos.

Dramatyczna z początku historia znajduje szczęśliwe zakończenie dzięki ratującemu Ariadnę z opresji Bachusa. Całość kończy słodko-gorzka aria o zatapianiu smutków nieszczęśliwej miłości w winie.

Druga kantata - *L'Isle de Délos*, autorstwa Élisabeth Jacquet de La Guerre to jedno z jej najbardziej wyrafinowanych dzieł wokarno-instrumentalnych, opublikowane w 1715 roku jako część zbioru *Cantates françoises*. Jest to monumentalna kantata świecka, wyróżniająca się bogactwem formy i instrumentacji, znacznie wykraczająca poza typowy schemat. Nietypowość treści literackiej zawartej w utworze polega na fakcie, iż tekst nie przedstawia konkretnej historii, a raczej impresje rajskiej wyspy poświęconej Apollowi, gdzie sam bóg w towarzystwie muz sprawuje pieczę nad niezmałconym spokojem. Tematem kantaty jest sielskie, arkadyjskie życie pasterzy, obserwacja budzącej się wiosny, śpiewu ptaków (z odniesieniem do historii Filomeli zamienionej w słowika). Tekst stanowi próbę połączenia cnoty mądrości oraz szczęśliwego, prostego życia.

Koncert zostanie wykonany przez studentów, przyjaciół oraz wykładowców Katedry Klawesynu i Historycznych Praktyk Wykonawczych oraz studentki śpiewu współpracujące z Katedrą w ramach zajęć z Praktyki Wykonawczej Muzyki Dawnej.

Michel Pignolet de Montéclair (1667–1737), Ariane et Bachus – 3ème Livre de Cantates (1728)

Tł. Maurycy Raczyński

Rec.

*Ariane adorait le volage Thesée;
Il répondit longtemps à ses soins assidus:
Mais d'un amour si doux, sa constance est lassée.
Il l'amandonne seule en des lieux inconnus;
Dans son cruel dépit cette amante abusée
Exprime par ces mots ses regrets superflus;
Implorant, mais en vain, la tendresse passée
D'un amant qui la fuit et ne l'écoute plus.*

Aria

*Plus cruel que le Minotaure,
Tu ris, ingrate, de mes douleurs,
Tu me trahis et je t'adore,
Tu m'abandonnes et je meurs.
Je n'exige plus que tu m'aime,
La haine est trop forte en ton cœur.
Ah! Pour prix de mes feux extremes,
Viens, prends pitié de mon malheur.*

Rec.

*Ah! Dans mon desespoir, le seul bien qui me reste,
C'est vous, O mort, je vole au devant de vos coups.
Venez me délivrer du jour que je desteste,
Les malheureux humains ne redoutent que vous,
Mais L'amour a rendu mon destin si funeste,
Que le plus grand des maux me semblera trop doux*

Rec.

*Mais, quel Dieu fait fremir les ondes:
Quel éclat embellit les mers.
Jusque dans leurs grottes profondes,
Les Tritons sont charmés par les plus doux concerts.*

Duet

*Sur ces bords écartés, Bachus descend luy meme;
Les ris et les Amours volent devant ses pas.
Arian, quel est votre bonheur extreme,
Pour vous seule les Dieux visitent ces climat.*

Aria

*Regnez adorable mortelle
Vous triomphez du plus charmant des Dieux,
Rendez graces à l'infidelle
Qui vous assure un sort si Glorieux.*

*Lors qu'un mortel vous abandonne
Vous enchaînez le Cœur des Immortels;
Si vous perdez une couronne
Tout l'univers vous dresse des Autels*

Rec.

*L'Amour, de la plus douce chaine,
Unit ces illustres amants,
Bachus changea la plus affreuse peine
En des plaisirs durables et charmants.
Ariane jouit d'une gloire immortelle,
Sa couronne à l'instant, s'élève jusqu'aux Cieux;
Elle y brille à jamais d'une clarté nouvelle,
Monument éternel d'un sort si Glorieux.*

Ariadna kochała niewiernego Tezeusza,
A on długo odwzajemniał jej czułe względy,
Jednak stałość tej słodkiej miłości odeszła, a on
porzucił ją samotną w nieznanym stronach.
Zdradzona kochanka w okrutnym gniewie
Wyraża tymi słowami niekończące się żale.
Błaga, lecz jakże na marne, utraconą czułość
Kochanka, który od niej uciekł i który już jej nie wysłucha.

Niewdzięczniku okrutniejszy od minotaura,
Drwisz z mej udreki,
Zdradasz mnie, a ja cię kocham,
Opuszczasz mnie, a ja umieram.
Nie wymagam niczego więcej niżli twej miłości,
Nienawiść zbyt mocno zagościła w Twym sercu.
Ach! Za cenę mego nieokiełzanego gniewu,
Przybądź, zlituj się nad moim nieszczęściem.

Ach, W mej beznadziei jedynym dobrem, co pozostało,
Jesteś Ty, o Śmierci, wychodzę Ci na spotkanie,
Wyzwól mnie z dnia, którego nienawidzę,
Troski ludzkie tylko Ciebie się obawiają,
Za to mi miłość zgotowała los tak żalospny,
Że największe zło wydaje się być od niego słodsze.

Ależ który to Bóg tak wzburzył fale:
Cóż to za błyski rozświetlają morza.
Aż w najgłębszych morskich otchłaniach,
Trytoni zachwycili się tym słodkim dźwiękiem [burzy]

Na te odległe lądy zstąpił Bachus we własnej osobie.
Radości i Amorkowie rozstępują się przed jego krokami.
Ariadno, jak wielkie to szczęście, że specjalnie dla Ciebie,
Bogowie odwiedzili tę krainę.

Króluj nam o najmiłsza ze śmiertelnych,
Triumfujesz, posiadłszy względy najczarowniejszego z Bogów
Skieruj wyrazy wdzięczności w stronę niewiernego kochanka,
Który zapewnił Ci tak korzystny obrót spraw.

Skoro opuścił Cię śmiertelny,
Poruszyło to serce nieśmiertelnych.
Kiedy tracisz koronę,
Cały świat przystraja Ci ślubne ołtarze.

Miłość swymi najdelikatniejszymi więzami
łączy tę doskonałą parę,
Bachus zamienia najgorsze udreki
W stałe i uroczne przyjemności.
Ariadna cieszy się nieśmiertelną chwałą,
A jej korona unosi się aż do niebios,
Mieni się światłem dotąd niespotykanym,
Na wieczną pamiątkę chwalebego zdarzenia.

Aria

*Si vos amans brises leurs chaines,
Beautés n'implorez que Bachus
Coures, courez, noyez vos peines
Dans les flots charmans de son jus.
L'Amour, toujours rempli d'allarmes,
Tourmente les plus tendres coeurs.
Bachus luy prette mille charmes
Ou console de ses rigueurs.*

Jeśli wasi mili złamią śluby,
O piękności, uciekajcie się do Bachusa.
Biegnijcie prędko, utopcie swoje troski
W czarownych falach jego napoju.
Miłość, nieustannie pełna niepokoju,
Dręczy i najbardziej czułe serca.
Bachus dodaje jej swych uroków,
Lub pociesza w czynionych przez nią troskach.

Élisabeth-Claude Jacquet de la Guerre (1665–1729) , L'Isle de Delos, 3ème Livre de Cantates françaises Tł. Maurycy Raczyński

Recitatif

*Agréable séjour;
qui dans le sein de l'onde, par mille objets divers,
enchantez les regards; Azile du repos;
Le Pere des beaux arts vous préfere au reste du monde;
Il se fait un bonheur sur vos bords écarter;
Des plaisirs innocens que vous luy presentez;*

Urokliwy pobyt,
Który pośród morskich fal, wielością obliczy
zachwyca spojrzenia; Ostoja odpoczynku;
Ojciec pięknych sztuk [Apollon] wybrał spośród innych właśnie was
W tej odległej krainie, czyni się wielce szczęśliwym,
Mogąc zaznać z waszej strony niewinnych przyjemności.

[...]

*Pour luy les filles de memoire, de leurs divins accords,
Font retenir las airs;
Le protecteur de leurs gloire est l'objet de leurs concerts*

To dla niego córy pamięci [Muzy], swymi czarodziejskimi dźwiękami
Poruszają powietrze;
To dla stróża ich chwały rozbrzmiewają koncerty

Air

*Terpsichore, au son des musettes;
Ranime des bergers les dances et les chants;
Et dans ces paisibles retraites,
Annonce par ces mots le retour du Printems;*

Terpsychora dźwiękami musettes
Podnosi pasterzy do tańca i śpiewu;
W tym sanktuarium błogości,
Takimi słowami obwieszcza nastanie wiosny:

Symphonie [et air]

*Regniez, Regniez, brillante Flore,
Embellissez ces bords;
Faites par tout éclore
Vos plus riches trésors;*

Władaj i rządz dostojna Floro,
Upiększaj swą mocą przyrodę,
Spraw, że wyklują się niedługo,
Twe najcenniejsze skarby;

*Emaillez votre empire
de nouvelles couleurs,
Que l'aimable zephire,
se couronne de fleurs,*

Odmaluj swe królestwo
Żywyimi kolorami,
Ażeby ukochany zefir
Mógł przywdziać kwiaty,

Recitatif

*De ses chams fortunez la tristesse est bannie,
la raison s'y repose au sein d'un doux loisir,
la Déesse de l'harmonie y sçait unir toujours
la sagesse au plaisir,
Sur ce rivage solitaire d'une accord si charmant,
Naissent les jours heureux,
La sagesse jamais n'a rien de trop severe,
Et jamais le Plaisir n'a rien de dangereux*

Smutek został wygnany z tych szczęśliwych ziem,
A odciążony rozum, zatopił się w odpoczynku,
To dzięki bogini zgodnego brzmienia, która zawsze
Potrafi zjednoczyć mądrość z przyjemnościami,
W tych odosobnionych stronach czarujący akord
Rozbrzmiewając, daje początek szczęśliwym dniom,
Mądrość nigdy nie niesie za sobą ciężaru,
Tak jak przyjemność nie ma w sobie nic niebezpiecznego

Symphonie [et air]

*Coulez, coulez dans une paix profonde,
Coulez, coulez moments délicieux,
Imitez, imitez le cours de l'onde,
Qui vient d'arroser ces lieux*

Płyńcie, ach płyńcie w głębokim spokoju,
Płyńcie, ach płyńcie rozkoszne chwile,
Naśladujcie bieg morskiej fali,
Co właśnie zrosiła te ziemie

*Le long d'un si charmant rivage,
Elle coule parmi les fleurs.
C'est une fidelle image*

Płynie ona wśród tysiąca kwiatów
Wzdłuż malowniczego wybrzeża,
Taki to wierny obraz,

De nos tranquilles douceurs

Recitatif

*Nos desirs sont comblez,
Sous ce naissant ombrage,
Je vois des doctes soeurs,
L'Arbitre Souverain
Tout s'empresse a lui rendre hommage;*

Chaconne

*Les arbres rejouis agite leur feuillage;
L'air est plus pur et plus serein,
Les oiseaux a l'envie redoublent leur ramage*

Symphonie de Rossignol [symfonia słowika]

*Écoutez le sons touchants,
De la tendre Philomele,
L'Echo s'éveille a ses chants
Et les redit apres elle*

Air

*Durez toujours tranquilles Jeux,
Et donnez vous enfin la sagesse pour guide
Dans ce sejour heureux
C'est elle qui préside*

*Lors que vous marchez sur ses pas,
Quel spectacle est plus agréable,
Elle vous preste des apas,
Et vous la rendez plus aimable*

Naszych spokojnych słodyczy

Nasze życzenia się spełniły,
Pod rozkwitającym listowiem,
Dostrzegam najwyższego Arbitra
Uczonych muz
Cały świat śpieszy by oddać mu hold;

Rozochoczone drzewa potrząsają swym listowiem;
Powietrze jest jeszcze czystsze i jeszcze bardziej łagodne,
Ptaki ochoczo podwajają swe zaśpiewy

Posłuchajcie tkliwych pieśni,
Czulej Filomeli,
Echo zbudzone dochodzącym śpiewem,
Powtarza za nią

**Trwajcie zawsze w spokoju, o Zabawy,
I w końcu obierzcie sobie mądrość za przewodniczkę
W tym szczęśliwym miejscu,
To ona tu króluje.**

Gdy kroczyście jej śladami,
Jakiż widok może być przyjemniejszy?
Ona użycza wam wdzięku,
A wy czynicie ją jeszcze bardziej czarującą.